

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Till utrikesutskottet

Kammaren har hänvisat kommissionens arbetsprogram för 2017, COM(2016) 710, till utrikesutskottet. Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över de frågor i arbetsprogrammet som rör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Kommissionens antog sitt arbetsprogram för 2017 den 25 oktober 2016. Arbetsprogrammet ska allmänt svara mot utmaningar kopplade till den ekonomiska återhämtningen, arbetslösheten, migrationen och den inre och yttre säkerheten. Arbetsprogrammet är också präglad av Storbritanniens beslut att lämna EU.

Liksom tidigare år är arbetsprogrammet uppställt enligt kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden. Prioriteringarna är

1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. en sammankopplad digital inre marknad
3. en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
7. ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. en ny migrationspolitik
9. en starkare global aktör
10. en union i demokratisk förändring.

Arbetsprogrammet innehåller fem bilagor. De två första innehåller nya initiativ. Den tredje anger liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsarbetet under året. I den fjärde och femte bilagan listas liggande förslag och gällande rättsakter som ska dras tillbaka respektive upphävas på grund av att de har blivit föråldrade. Till arbetsprogrammet åtföljer också ett arbetsdokument om framstegen i Refit-arbetet, dvs. utvärderingen av den gällande lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat.

Arbetsprogrammet för 2017 är det första arbetsprogram som antas under det nya interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om bättre lagstiftning. Det betyder bl.a. att Europaparlamentet och rådet formellt har involverats i beredningen av arbetsprogrammet och att de tre institutionerna ska enas om en gemensam planering med allmänna mål och prioriteringar för det kommande året.

Frågor under 2017 inom finansutskottets beredningsområde

I arbetsprogrammet för 2017 finns frågor som rör finansutskottets beredningsområde framför allt under prioriteringarna

- 1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
- 4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

- 5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union.

Dessutom finns två upphandlingsfrågor på transportområdet (under prioritering 3) och på försvars- och säkerhetsområdet (under prioritering 9). Utskottet uppmärksammar även prioritering 10 om en union i demokratisk förändring, som är av övergripande karaktär.

Prioritering 1: En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen betonar att arbetslösheten även fortsättningsvis är oacceptabelt hög, särskilt bland ungdomar. Förutom ett antal riktade insatser på utbildnings- och arbetsmarknadsområdet framhåller kommissionen att det är innovation och investeringar som leder till arbetstillfällen. Investeringsplanen för Europa anges som en nyckelåtgärd. I synnerhet gäller det den del av investeringsplanen som utgörs av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), som kommissionen anser bör förlängas och ges ytterligare anslag.

Under avsnittet tar kommissionen även upp den europeiska planeringsterminen, som är EU:s årliga process för ekonomiskpolitisk och finanspolitisk samordning inom ramen för den fleråriga tillväxt- och sysselsättningsstrategin Europa 2020. Investeringar, strukturreformer och sunda statsfinanser ska stå i centrum för planeringsterminen även 2017.

Vidare ska kommissionen lägga fram ett förslag om den fleråriga budgetramen efter 2020. Förslaget ska även inkludera systemet för egna medel, dvs. inkomsterna till EU-budgeten.

I lagstiftningsarbetet det kommande året vill kommissionen prioritera förslaget om en förlängning av Efsi (COM(2016) 597) och förslagen om halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen (COM(2016) 604–605).

Prioritering 4: En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

När det gäller den inre marknaden framhåller kommissionen det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen, som syftar till att integrera kapitalmarknaderna och bredda finansieringsmöjligheterna för företag och infrastrukturprojekt. Kommissionen ska presentera en halvtidsöversyn av arbetet med kapitalmarknadsunionen samt identifiera kvarvarande hinder och ytterligare åtgärder. Nya initiativ under 2017 är

- en EU-omfattande pensionsprodukt för privatpersoner
- en Refit-översyn av den s.k. Emir-förordningen (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister
- en strategi för långsiktig finansiering
- en handlingsplan för finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag.

Kommissionen avser också att följa upp resultatet av den kartläggning som gjorts av finansmarknadslagstiftningens samlade verkan.

I lagstiftningsarbetet vill kommissionen prioritera förslagen om enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering (COM(2015) 472) och om ändringar av prospektreglerna (COM(2015) 583).

Prioritering 5: En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen står fast vid målen och färdplanen i de fem ordförandenas rapport om färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen (EMU), som presenterades i juni 2015. Kommissionen ska under våren lansera nästa steg i fördjupningen av EMU i en vitbok om EU:s framtid. Åtgärderna gäller bl.a.

- en översyn av stabilitets- och tillväxtpakten
- en uppföljning av åtagandet att införliva innehållet i Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom EMU (SSS-fördraget) i EU:s rättsliga ramar
- en översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn.

När det gäller bankunionens färdigställande, som är ett led i EMU-fördjupningen, kommer kommissionen att lägga fram förslag om ändringar av reglerna om kapitaltäckning och krishantering för banker. Avsikten är att öka bankernas motståndskraft, förenkla för mindre komplicerade banker, främja investeringar och införa nya internationella standarder för riskminimering.

I lagstiftningsarbetet vill kommissionen prioritera förslagen om ett europeiskt insättningsgarantisystem (COM(2015) 586) och om ett stödprogram för strukturreformer (COM(2015) 701). Kommissionen anser också att beslutet om en enad representation för euroområdet i Internationella valutafonden (COM(2015) 603) behöver påskyndas.

Prioritering 10: En union i demokratisk förändring

Kommissionen anser att unionens framtid är beroende av att den kan visa att den sätter människor i centrum och kan ge dem positiva och hållbara framtidsutsikter. Bättre lagstiftning, ansvarsutkrävande och insyn är kärnvärden som alla EU:s institutioner måste följa konsekvent och engagerat för att återvinna medborgarnas förtroende. Kommissionen avser bl.a. att se över den demokratiska legitimiteten i beslutsordningen för s.k. delegerade akter och genomförandeakter samt skärpa insatserna när det gäller att tillämpa, införliva och driva igenom EU-rätten.

Information från regeringen

Regeringen lämnade en faktagromemoria om kommissionens arbetsprogram till riksdagen den 29 november 2016 (2016/17:FPM30). Regeringen

välkomnar i stort arbetsprogrammet och anser att det är bra att kommissionen behåller fokus på sina tio prioriteringar. Det innebär att de flesta initiativen är väntade. Kapitalmarknadsunionen och strategierna för den inre marknaden och för den digitala inre marknaden är initiativ som regeringen tidigare välkomnat. Varje enskilt lagstiftningsinitiativ måste bedömas på sina egna meriter och regeringen kommer att återkomma till riksdagen när förslagen presenteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan allmänt instämma i kommissionens bild av de stora utmaningar som EU och medlemsstaterna har att hantera de kommande åren. Det handlar om att få fart på ekonomin och sysselsättningen, lösa situationen på migrationsområdet, stärka den inre säkerheten samt bidra till stabilisering i omvärlden och framför allt i EU:s närområde. Utskottet vill framhålla att dessa utmaningar inte kan ses isolerade från varandra utan måste bemötas med en sammanhållen politik baserad på nationellt ansvarstagande och effektivt genomförande av gemensamt överenskomna regler. Det finns mot den bakgrunden anledning att välkomna arbetsprogrammets allmänna inriktning.

Utskottet vill liksom tidigare år framhålla att kommissionens arbetsprogram underlättar planeringen av EU-arbetet och bidrar till ökad insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Arbetsprogrammets värde i dessa avseenden är beroende av att kommissionen redogör så utförligt som möjligt för kommande initiativ och behåller fokus när den genomför programmet. Att kommissionen konsekvent håller sig till de övergripande prioriteringarna för sin mandatperiod ökar förutsägbarheten. Utskottet har också förväntningar på att det nya interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ska bidra till ytterligare förbättringar av EU:s fleråriga och årliga programplanering genom ökad samverkan mellan institutionerna kring detta.

När det gäller de specifika initiativen i arbetsprogrammet kan utskottet först konstatera att vissa vägval i reglerna om offentlig upphandling är politiskt mycket viktiga. Utskottet ser inte anledning att i detta läge kommentera de två upphandlingsfrågor som finns i arbetsprogrammet. Utskottet noterar dock kommissionens rapport om genomförandet av direktivet om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (COM(2016) 762) och att kommissionen inte anser att det är aktuellt att lägga fram ändringsförslag nu.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Utskottet har ägnat den europeiska investeringsplanen mycket uppmärksamhet alltsedan den först lanserades i ett meddelande från kommissionen. Utskottet kunde i sin granskning av meddelandet (utl. 2014/15:FiU16) välkomna initiativet och framhöll den del av planen som handlar om strukturreformer för att skapa ett bättre investeringsklimat som särskilt viktigt. Detta är fortfarande utskottets uppfattning. Utskottet efterlyste också en ordentlig utvärdering av planens utgiftsdel, Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi).

Utskottet har tagit del av kommissionens slutsatser av de utvärderingar som gjorts av Efsi (COM(2016) 764) och instämmer i att det finns tecken på att Efsi fungerar som avsett. Samtidigt konstaterar utskottet att det fortfarande finns behov av att på lite sikt utvärdera Efsis bidrag till finansieringen av ekonomin i stort.

Utskottet kommer i vanlig ordning att följa den europeiska planeringsterminen 2017 med stort intresse och utskottet noterar kommissionens tillväxtöversikt, förvarningsrapport om makroekonomiska obalanser och andra inledande dokument för planeringsterminen (COM(2016) 725–730). Utskottet välkomnar planeringsterminens fortsatta övergripande inriktning på investeringar, strukturreformer och hållbara offentliga finanser.

Under 2017 kommer strategiska frågor om EU:s budget ha en framträdande roll. Halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen kommer att beslutas och ett förslag till flerårig budgetram efter 2020, inklusive ett system för inkomster till budgeten, ska presenteras. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen. Utskottet anser att halvtidsöversynen av den gällande budgetramen bör fokusera på hur budgeten uppnår önskade resultat och på ett effektivare och förenklat genomförande. Utgiftstaken ska respekteras och de totala utgifterna hållas tillbaka. Det betyder att eventuellt ökade utgifter på ett område ska finansieras genom neddragningar på ett annat.

I de kommande förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram ser utskottet ett tillfälle till ytterligare modernisering av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. Utskottet befarar att konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur EU kan komma att utgöra ett betydande inslag i förhandlingarna. Utskottets preliminära utgångspunkt är att en minskning av antalet medlemsstater bör innebära en minskning av budgeten och att det även framöver kommer att finnas behov av att jämna ut skillnader mellan medlemsstaternas avgifter till budgeten för att undvika oproportionerligt stora nettobidrag.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Utskottet anser att det är angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integreras ytterligare. Det måste dock ske utan att den finansiella stabiliteten undergrävs och med ett fullgott konsument- och investerarskydd, i linje med vad utskottet framhållit i granskningarna av kommissionens grönböcker om kapitalmarknadsunionen och om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag (utl. 2014/15:FiU29 och utl. 2015/16:FiU19).

Utskottet påminner om att kapitalmarknadsunionen inte bara är en viktig fördjupning av den inre marknaden. Den är även central för arbetet inom investeringsplanen med att skapa ett bättre investeringsklimat. I

sammanhanget noterar utskottet kommissionens meddelande om att påskynda reformarbetet inom handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen (COM(2016) 601). Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts och att kommissionen upprätthåller styrfarten i arbetet.

Utskottet har tagit del av kommissionens rapport om resultaten och uppföljningen av samrådet om finansmarknadslagstiftningens samlade verkan (COM(2016) 855). Det lagstiftningsarbete som genomfördes för att återupprätta stabiliteten i det finansiella systemet efter den ekonomiska krisen var nödvändigt, men också omfattande, komplext och snabbt. Det är enligt utskottet ett i grunden sunt förhållningssätt att överväga justeringar för att minska regelbördan där det är möjligt utan att äventyra den finansiella stabiliteten.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottet granskade 2015 de fem ordförandenas rapport om färdigställandet av EMU (utl. 2015/16:FiU13) som ligger till grund för kommissionens arbete på området. De uttalanden som utskottet gjorde då är fortfarande giltiga. Utskottet konstaterar emellertid att Storbritanniens utträde ur EU sätter frågan om att fördjupa EMU i ett delvist nytt ljus. Det är mot den bakgrunden välkommet att kommissionen kommer att behandla den fortsatta EMU-fördjupningen inom ramen för EU:s framtid i vidare bemärkelse.

När det gäller den specifika frågan om att införliva SSS-fördragets bestämmelser i EU:s rättsliga ramar, vidhåller utskottet att det i så fall bör göras genom en ändring av EU:s fördrag och att en svensk bindning till bestämmelserna ska underställas riksdagen för prövning, i enlighet med vad utskottet uttalade i samband med att fördraget godkändes (prop. 2012/13:39, bet. 2012/13:FiU28, rskr. 2012/13:167). Med det sagt känner utskottet en stor tveksamhet till det lämpliga i att inleda en begränsad revidering av EU:s fördrag i det rådande läget. En sådan process riskerar att bli oförutsägbart. Svaren på dagens utmaningar ligger snarare i att uppvisa konkreta resultat på grundval av befintliga bestämmelser.

Utskottet påminner om att Sverige inte deltar i bankunionen men att det ändå finns anledning för Sverige att följa och vid behov försöka påverka utvecklingen av den. När det gäller det enhetliga EU-regelverket för den finansiella sektorn, som gäller för samtliga medlemsstater och som bankunionen bygger vidare på, noterar utskottet kommissionens förslag om ändringar i kapitaltäcknings- och krishanteringsreglerna för banker (COM(2016) 850–854 och 856). Detta är centrala delar av det regelverk som sattes på plats efter den ekonomiska krisen. Utskottet har i subsidiaritetsprövningarna av förslagen till de gällande bestämmelserna (utl. 2011/12:FiU12, utl. 2011/12:FiU17 och utl. 2011/12:FiU29) bl.a. gett uttryck för att EU:s regler på området bör ge medlemsstaterna utrymme att ta hänsyn till landspecifika risker och att vidta kompletterande åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Denna synpunkt kommer

utskottet följa upp i subsidiaritetsprövningarna och den övriga hanteringen av de nu aktuella förslagen.

En union i demokratisk förändring

Utskottet vill även i år markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv förvaltning. Dessa frågor är av största vikt för EU-samarbetet och utskottet förväntar sig därför att kommissionen ger unionens demokratiska förankring en framträdande plats i den kommande vitboken om EU:s framtid.

Utskottet har uppmärksammat betydelsen av att bemyndiganden till kommissionen att anta delegerade akter och genomförandeakter inte är så omfattande att kommissionen därigenom får en lagstiftande roll (utl. 2016/17:FiU18). Utskottet välkomnar mot den bakgrunden kommissionens avsikt att utvärdera förfarandena för att anta dessa akter.

I anslutning till EMU-fördjupningen vidhåller utskottet att ett tydligt nationellt ägarskap över den förda politiken inom EU:s ramar är en central förutsättning för den demokratiska förankringen. Det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras och genomföras under effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Denna nationella process berikas av en öppenhet för intryck och kompletterande analyser från samarbetspartners i EU och övriga världen.

Stockholm den 13 december 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Hans Unander (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Jakob Forssmed (KD), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).